

כנען חי סוני

גם לולא היו הנאצים בפרלמנט, היו עולים כפי שעלו. הם לא עשו דבר ברייכסטאג, חוץ מכמה סקנדלים, נוסח כהנא. את ה מאבק האמיתי הם ניהלו בחוץ — ברחוב, בבתי הספר, באר ניכרסיות, בשורות הצבא, המישטרה והפקידות. היטלר עצמו לא ייחס לפעולה הפרלמנטרית שום חשיבות, ולא הציג את מועמדו גם כאשר יכול היה לעשות זאת.

● כהנא ומחלת האיידס

ח וקרים רציניים של עליית הנאצים בגרמניה הגיעו כמעט פה אחד למסקנה כי לא היטלר הרס את הרמוקרטיה הגרמנית, אלא להיפך — הרס המישטר הרמוקרטי מבפנים הוא שאיפשר את עליית הנאצים. אין ספק שאותו הדבר נכון בכל חברה, וגם בישראל. הנאציזם הוא סימפטום של מחלה חברתית, לא המחלה עצמה. רק כאשר הגוף הלאומי חולה, כשאינו יכול עוד להתגונן ולהתמודד עם בעיותיו הקיומיות יכולה תופעה כמו הפאשיזם להשתלט עליו.

בכל גוף יש חיידקים של מחלות. אולם רק כאשר הגוף מאבד את כושר ההתגוננות שלו, גורמים חיידקים אלה להתפרצות של מחלה קטלנית. בכל אומה יש יסודות של פאשיזם ונאציזם. אך רק כאשר חברה מאבדת את כושר ההתגוננות שלה, מסיבות פני-לישיות, נפשיות או כלכליות — ולרוב צירוף של כל הגורמים האלה ביחד — יש סיכוי לעליית הפאשיזם. אפשר להשוות את התופעה לאחת המחלות שהטילו את חיתיתם על תשמ"ה: תסמונת החסרה-החיסוני-הנרכש, שנודעה על פי ראשייהתכות של שמה באנגלית: איידס. האיידס הורסת את כושר ההתגוננות של הגוף. אחרי שעשתה את מלאכתה, והגוף עומד חסר-אונים מול כל מחלה, באה מחלה כלשהי וזורגת את הקורבן. הנאציזם, כמחלה, הורג את החברה הדמוקרטית אחרי שאיבדה את החיסון הטבעי שיש לחברה נורמלית, שסויה והגונה, המתפקדת כיאות.

● ראש דמוקרטי קמן

ד אם היתה ישראל בסוף תשמ"ה קרובה למצב נואש כזה? ה היו לכך כמה סימנים מדאיגים, ואף מסחידים. חלק מן הסימנים האלה היו גלויים לעין: הסקרים העידו על עלייה מסחררת של הנהגים, וביחוד בשכבות הצעירות. בכל פעם כאשר התלטה הרוחות בעיקבות פיגוע אמיתי או מדומה, התקבץ אספסוף בחוצות הערים וצרח את שמו של כהנא ואת סיסמותיו הגיועניות. בסקר שנערך בבית ספר תיכון מסוים הוצג לתלמידי דים הנוסח של חוקי-נירנברג, בלי ציון המקור ותוך החלפת המילה "ארים" ב"יהודים" — וחלק ניכר של התלמידים קבעו שזהו חוק טוב מאוד. אך לא פחות — ואולי יותר — חשובים היו הסימנים הפחות גלויים לעין.

בתשמ"ה הרכין המחנה השפוי את ראשו. מתנה השלום כמעט ונעלם מן השטח. בקרב החוגים הליברליים והשמאליים, וגם בימין המתון, השתררה דהימוראליזציה כללית. חוגים ופגלים התקוטטו ביניהם. שום תנועה גדולה ומאוחדת לא קמה כדי לעמוד במלחמה המשותפת מול הגיוענות, שאימה על כולם במידה שווה.

אצל רבים גרם יאוש זה לתופעה שנודעה בשעתו בגרמניה בשם "הגירה פנימית", והידועה עתה בישראל בשם "ראש קטן". הנאשים התייחסו אל הפוליטיקה כפאטאליזם חסר-אונים, נכ נעים-בטרים קרב. אחרים, במספר גובר והולך, חשבו בתשמ"ה בפעם הראשונה שביצורת על ירידה מן הארץ. עיתון חשוב כחול פירסם את דבריו של ישראל לידי-הארץ, בן-קיבוץ, שהוריע כפה מלא שהוא יורד מן הארץ מפני שאין לו עוד מקום בחברה שבה מתגברת הגיוענות. אין ספק שריבוי בשם רבים וטובים.

● "כשאני חושב בלילות..."

ד חובה העליונה להגן על הרמוקרטיה מסורה בידי הממ"ל שלה הנבחרת, ובראשה ראשיה-המשלה. שום דבר בתשמ"ה לא העיד על כך שחברי המשלה וראשה היו ערים לגורל הסכנה העומרת לפניהם, ולמדיניותה.

אומנם, לא חסרו סיסמות, מליצות, נאומים — אך אלה היו מן השפה לחוץ, כשכל איש וכל פלג מנסה לגזל את הרברים לטובתו. כדי לעשות לעצמו חן פוליטי קל וחולף, שקדנותו של שימרון פרס הזכירה יותר ויותר את כהונתו של ברנינג בשיהמול. כמו ברנינג, היה נדמה שאינו תופס כלל את חומרת הדברים המתרחשים, ואת הצורך העליון לקרוא לגיוס כל המשאבים של החברה הדמוקרטית למלחמה במחלה הממארת. כמו המומסד ברלו, היה אובדי-עצות וחסר-אונים. מאה שנה לפני עליית היטלר לשלטון כתב המשורר הגרמני יהודי היינריך היינה שיר, שנפתח במילים הנבואיות: "כשאני חושב על גרמניה בלילות, נודדת שנת-ידי" — שנתם של ישראלים רבים נרדה בשנת תשמ"ה, כשהם חשבו על העלול להתרחש במדינתם.

ברנינג: קאנצלר הרעב שלא התמודד

פאול פון הינדנבורג והיטלר: ההגונים נכנעו

בהתחלה עוד העו ברנינג להרים את קולו ולתנוע מנשיא המדינה להפעיל את כוחו כדי למנוע את הפלת החוקה ולהגן על המרוכאים מפני המרכאים. אבל אז כבר היה זקוק להגנה מישטרית כדי לאפשר לו להופיע באסיפות. כעבור כמה שבועות, כאשר תבע היטלר מן הרייכסטאג להעניק לו סמכויות דיקטטוריות, שתק ברנינג. מיפלגתו הצביעה בעד. כעבור שנה היגר לארצות-הברית, ולימד שם באוניברסיטה. אחרי נפילת הרייך השלישי חזר לגרמניה כאזרח כמעט אלמוני, ונסטר בשקט.

● המאבק היה ברחוב

ד מימסד הישראלי עמד בתשמ"ה חסר-אונים מול הגל הגואה של הגיוענות, שדוכרו הקולני ביותר — אך לא היחיד — היה מאיר כהנא, איש-השנה תשמ"ד. הפעולה היחידה שנעשתה השנה נגד כהנא היתה העברת חוק כנסת, שנועד (כין השאר) למנוע את הופעתו בבחירות הבאות. יומי חוק זה האמינו שעשו מעשה גדול. אך זה היה מוטל בספק. הבחירות בגרמניה הווימארית אומנם שימשו מדרחום, שהראה את התפתחות המחלה. הן איפשרו למרוד במדייק את עליית כוחם של הנאצים. אך נוכחות הנאצים ברייכסטאג היתה תופעה שולית בלבד. אפשר לשאול בדיועבד: אילו נאסר על הנאצים להתייצב בבחירות לרייכסטאג ולנשיאות, האם זה היה בולם את עלייתם? התשובה החד-משמעית היא שלילית.

ד ראש ממשלת ישראל, ובראש המיסד, עומד פוליטי קאי מיקצועי, ממולה, מנוסה, סבלני, בעל כוח-התמדה בלתי רגיל: איש-השנה שימרון פרס, שהגיע לתפקיד זה אחרי ררך ארוכה-ארוכה.

כמדינה רגילה — כמו שווייץ, הולנד או דנמארק — ובתקופה רגילה, יתכן כי פרס יכול היה להיות ראשי-משלה סביר.

השאלה הגדולה של תשמ"ה היתה: האם זה מספיק כאשר הרמוקרטיה הישראלית עומדת לפני התקפה חסרת-תקדים, המאיימת על עצם קיומה?

מול פני ההקפאה הגמורה של כל תהליכי השלום, המשבר הכלכלי העלול לגרום למיתון עמוק ולאבטלה המונית, התחזקות הפאשיזם החילוני והמשיחי — האם רי באישיות כמו שימרון פרס כדי להנהיג את מלחמת-הקיום של הרמוקרטיה הישראלית?

● אדם בשם ברנינג

ד י שנוטה להשוות את המצב בישראל לגסיסת הרמוקרטיה הגרמנית (רפובליקת ויימאר), ערב עלות הנאצים לשלטון, לא יתקשה למצוא דמות דומה לפרס.

כמארס 1930, שלוש שנים לפני העברת השלטון לירי אדולף היטלר, נכנס למישטר ראשיה-משלה פוליטיקאי בשם היינריך ברנינג.

ברנינג, אז בן 45, היה ראש סיעת מיפלגת-המרכז בפרלמנט. הכל התרשמו ממנו לטובה. הוא היה איש בעל אופי מצוי, צנוע, ישר, בלתי-אנוכי, מסור, חרוץ ושקדן. במלחמת-העולם פיקד על פלוגת-מקלעים בחזית, וזכה בעיטור גבוה על אומץ-לב בקרב. איש זה נקרא להציל את המדינה.

באותם הימים, שנה אחרי פרוץ המשבר הכלכלי העולמי, היו בגרמניה מיליוני מובטלים. כשיא המשבר הגיע מיספרם לשישה מיליונים. המדינה התקרבה לתוהו-ובוהו כלכלי וחברתי.

ברנינג לא הצליח לגבש רוב יציב ברייכסטאג, שבו היו 28 סיעות. על כן נקט אמצעי, שהתגלה בדיעבד כהרואסון: הוא פנה אל נשיא-המדינה וביקש ממנו להפעיל סעיף בחוקה, שאיפשר למשול באמצעות צווי-חירום בחתימת הנשיא.

במשך שנתים ניסה ראשיה-המשלה למשוך בדרך זו. איש לא פיקס ברצונו הטוב ובסטריותיו שלו. הוא השתדל בכל יכולתו, ניסה להתגבר על המשבר באמצעות צווי-חירום, הקפיא את השכר והמחירי ריב. אך המימסד לא היה עוד מסוגל להתגבר על המשבר הנפשי-מדיני-כלכלי, שכירסם בו ושמונע בעודו מלהתמודד עם הסכנה.

מתוך תיקווה לזכות ברוב יציב אם יבקש את אומן הבוחרים, פיזר ברנינג את הרייכסטאג והכריז על בחירות חדשות. הם נערכו בספטמבר 1930, והתוצאות היו מדהימות.

שנתים לפני כן וכתה המיפלגה הנאצית כ-810 אלף קולות וב-12 מנדטים בפרלמנט, שמה 608 חברים. והנה, בקפיצה אדירה אחת, עלתה מיפלגה זו, בבחירות 1930, למקום השני. היא השיגה 6,409,600 קולות, ולפרלמנט נכנסה סיעת-ענק בת 107 נאצים.

המיפלגה גדלה תוך שנתים כמעט פי 10!

ניצחון כביר זה היה כמדינה רבה על חשבון מיפלגת-הימין הלאומית, הליכוד במהרורה גרמנית של אז. שכוחה ירד בבחירות אלה לכדי מחצית.

● קאנצלר הרעב

ד רינינג האומלל הפך במהרה לסמל הכישלון. בציבור נודע בשם "קאנצלר הרעב". הוא המשיך למשול בעזרת צווי-חירום, בחסות נשיא-המדינה.

הנשיא, פלד-מארשאל פאול פון הינדנבורג, שעבר כבר את גיל 80, היה אלוף ותיק ומכובד, איש הגון, סמל המימסד הגרמני.

הנשיא תיעב את הנאצים, כינה את היטלר בשם "הטוראיה-ראשון הבוהמי". נשבע לעשות את הכל כדי לחסום את דרכו לשלטון. הוא הטיף נגד סילוף הערכים הלאומיים, נגד הגיוענות הגואה, למען ההגינות, השפיות והסובלנות.

זה לא עזר. כעבור שנתים, במארס 1932, נערכו בגרמניה בבחירות לנשיאות. מול הינדנבורג התייצב המועמד אדולף היטלר, שזכה הפרעם ב-11,339,466 קולות — 30.1% של הציבור!

הינדנבורג עמד במקום הראשון, אך קיבל קצת פחות ממחצית הקולות. משום כך היה צורך בעריכת בחירות שניות. הינדנבורג ניצח ונבחר — אך היטלר עלה בבחירות אלה ל-13,418,547 קולות — 36.8% של הציבור.

זה היה באפריל 1932. בגלל המשבר הפוליטי פוור הרייכסטאג שוב, ונערכו ביולי 1932 בחירות כלליות חדשות — מערכת הבחירות השלישית תוך ארבעה חודשים. עכשיו קפצו הנאצים למקום הראשון ברייכסטאג. הם זכו ב-13,745,000 קולות וב-230 מנדטים.

זו היתה התחלת הסוף.

ברנינג הודח. כעבור חצי שנה, בראשית 1933, עלה היטלר לשלטון.

כשאנחנו "מסדרים" אותך, אתה מרוויח

גרפיקאי, פרסומאי, בעל עסק:
בפעם הבאה כשתזדקק לשרותי
סדר צילום פנה אלינו. אין לך מה
להפסיד מלבד תעריפי סדר גבוהים!

ביצוע מהיר,
של עבודות דחופות!
עיצוב וביצוע גראפי
ציוד חדיש!
הטיה לשני הכיוונים
הרחבה, הצרה

צפיר רוני, סדר צילום בצפון העיר
רח' בובליק 15 ת"א, 447363; וגם ברעננה, אחוזה 142, 052-447985

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים),
 תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 5-6-790114 רש' מס' 21 עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

ראשיהממשלה לדינונים בנושאים ספי ציפיים. הוא נחשב כמומחה לענייני ארצות-הברית. במישרד ראשיהממשלה לא נחשב נוביק כהצלחה מסחררת, ויש מי שאומר כי ביילין הביא בכוונה איש אפור ולאמריקני, כדי שיוכל להמשיך ולשלוט על העניינים המדיניים. בכל מיקרה, נוביק חייב לביילין את מינויו לתפקיד, והוא שומר איתו על קשרים הדוקים ורצופים. גם הוא היה חבר חוג משוב היוני.

(המשך מעמוד 31)
 (כשהשוואה היא: "מעריך" את ביי לין, "מכבד" את נוביק ו"אוהב" את אסקרוב.)
 לאסקרוב יש מסירות אין קץ. והוא מוכן לעסוק גם בדברים זוטרים ושוליים. אלה הם צעדיו הראשונים בניכוי הפוליטיקה, ובנתיים אין הוא מראה שאיפות משל עצמו לשום תפקיד נוסף. הוא איש תמים ונאיבי.

מחוז לדת

הזכוכית

אלה האנשים היושבים מעבר הפנימי של דלת-הזכוכית במישרד ראשיהממשלה. באופן סימלי, מייד ליד הדלת, אך מעבר החיצוני, נמצאת לישכתו של **אברהם** ("אברשה") **טמיר**, מנכ"ל המישרד. מינויו של טמיר הוא מינוי כפוי, בהתאם להסכם שבין מפלגת-העבודה לבין תנועת יחד של עור וייצמן. טמיר אינו מקורב לפרס, ולא צמח במפלגה. הוא מש' תתף כפורומים סגורים ובישיבות הק' בינט המדיני, אך יחסיו עם פרס מוג'רים כ"קורקטיים".

מינוי אחר, הנחשב כקצת יותר מוצלח הוא של **אמנון נויבך** (40), יועץ ראשיהממשלה לענייני כלכלה. הוא היה בעבר סגן-הממונה על התקציבים במישרד-האוצר, הוא חבר מפלגה מזה כמה שנים, היה פעיל כחוג משוב, וחבר במסדרות המפלגה. גר יעקובי המליץ עליו לתפקיד. בהמשך המיסדרון נמצא חדרו של **אברהם** ("אברוס") **בורג**, בנו של הר"ר יוסף בורג, השר לענייני-דתות. בורג-הבן (31) הוא יועץ ראשיהממש' לה לענייני תפוצות. הוא בוגר האור ניבסיטה העברית בירושלים, היה פעיל בהפגנות אחרי הטבח בצברה ושאתילא, נחשב כיוני מאוד בדעותיו הפוליטיות.

מישהו אמר, שלא לציטוט, כי טמיר נמצא ב"קשר של אינפוזיה עם עור וייצמן". אולי לכן הוא מתרכז בעיקר בשני נושאים — הערכים בישראל והיחסים עם מצרים. עם זאת הוא ממלא את תפקידו במיקצועיות, וללא סעי'רות.

האדם הקרוב ביותר אל ראשיהממש' שלה הוא ללא ספק הר"ר יוסי ביילין, מוזכר-הממשלה. ביילין (37), דוקטור למדע-המדעי, הגיע למפלגת-העבודה מייד אחרי המהפך. הוא היה מי' ראשי חוג היונים משוב של המפלגה. זמן קצר אחרי שהצטרף למפלגה קיבל את תפקיד הדובר, והתקרב אל יו"ד המפלגה.

מינויו של בורג לתפקיד, כאחור-מה אחרי שאר היועצים, הוא, כמו שאמר אחד המקורבים: "הברקה של שימעון". בורג ממלא את תפקידו כשקט, רחוק מראשיהממשלה. אין הוא שותף ואינו לוקח חלק בקבוצה המכונה "נערי פרס", אם כי הוא לא שולל אפשרות שימשיך להיות מעורב בחיים הפוליטיים.

בין פרס לביילין יש יחס הערכה ואמון. ביילין משתתף, בתוקף תפקידו, בכל ישיבות הממשלה ובישיבות הקבינט. חדרו — שוב, בתוקף התפקיד — נמצא בקומה שמעל ללישכת ראשיהממשלה, סמוך לחדר-הישיבות של הממשלה. אומרים שבג'לל זה מרגיש ביילין קצת מרוחק מ'מרכז העניינים. אך עם זה, דלתו של פרס פתוחה לפניו תמיד.

היושבים

מחוז למישרד

חרץ מכל האנשים האלה, המא' כלסים את המיסדרון הארוך במישרד ראשיהממשלה בירושלים, יש כמה יועצים היושבים מחוץ למישרד. חלקם נמצאים, לכן, גם קצת מחוץ לעניינים.

ביילין הוא היחיד בין היועצים הק' רובים שהוא בעל שאיפות פוליטיות. הוא התמודד על מקום ריאלי בתוך המפלגה, וזכה להיכלל במקום ה'54 ברשימה לכנסת. יש להניח שאין זו תחנה סופית שלו בפוליטיקה.

הראשון הוא ד"ר **ישראל** (גר-ליק) **פלא**, מנהל לישכת העיתונות הממשלתית. פלא (36) בעל תואר דוקטור-לתיקשורת, הגיע למפלגת-העבודה ביחד עם יוסי ביילין ב'1977, מייד אחרי המהפך. הוא הצטרף למחל' קת-הדוברות, היה עורך-הדובר, ואחרי זמן קצר נתמנה כדובר וכמרכז הסיעה בכנסת. במשך תקופה ארוכה נחשב כאיש הקרוב ביותר לפרס.

מיקומו הפיסי הרחוק, כך אומרים מתנגדיו (וכאלה אין רבים), יוצר אצלו תיסכולים. אותם מתנגדים מספרים כי הוא שיום את הרחוקת העיתונאים מ'ר-חבת מישרד-ראשיהממשלה. טוענים שהוא נעלב ככל פעם כשיצא החוצה אחרי ישיבת ממשלה, כדי למסור הר' דעה לעיתונות, ושום עיתונאי לא היה במקום כדי לקבל את הודעתו, מכיוון שכולם היו עסוקים במישרד אחרי השרים היוצאים את הבניין. ביילין, כך אומרים, החליט לשים קץ ל"ביויון", והרחיק את העיתונאים אל מעבר ל'שער הברזל החשמלי — מעשה שלא נעשה בכל ימי שילטון הליכוד.

אנשי

"המיסדרון הארוך"

בקומה של לישכת ראש הממש' שלה — אך מחוץ לתחום דלת-הזכוכית — יושבים כל שאר היועצים, וביניהם גם **עזר וייצמן**, שר בלי-תיק לתפקידים מיוחדים. ביילין הביא מאוניברסיטת תל-אביב את הר"ר **נימרוד נוביק**, לשעבר ראש הרוכנה האמריקאית ב'מרכז למחקרים אסטרטגיים באוני' ברסיטה. נוביק (38) מונה כיועץ מדיני לראשיהממשלה, והוא גם הצטרף למסעו של פרס בארצות-הברית לפני שנה. הוא משתתף לעיתים רחוקות ב'ישיבות הקבינט המדיני, ונפגש עם

רבים וזכרים לפלא את הצהרתו ה'אומללה במוצאי יום-הבחירות של 1981, כשהכריז בשידור חי בטלוויזיה: "הנה ראשיהממשלה הבא של מדינת-ישראל!" והצביע על שימעון פרס. תוצאות הבחירות היו, כזכור, ניצחון לליכוד. אחרי הבחירות האחרונות, בתקופת המינויים וחלוקת ה"שלה", היה פלא עסוק בעניינים אישיים וביקש שלא לכלול אותו בתפקיד ממלכתי חשוב. אחר-כך קיבל לידיו את לישכת-העיתונות. הוא יצר קשר מקצועי טוב עם העיתונאים. חוץ מזה הוא גם חבר הוועד המנהל של רשות השידור. פלא, הנחשב בעיני רבים כמומחה בתיקשורת, גם בגלל עבודת-מחקר שעשה, היה בעבר שותף במישרד פירסום. אין הוא שותף לעבודה היוזימית במישרד, ובארק לפגישות-

סקס ועסקים בלי שותפים סמויים

- * מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
- * שירות לגילוי מיקרופונים מושלטים
- * מגלומתכת
- * מזכירות אוטומטיות

רדיו דוקטור בע"מ
 רחוב שלום עליכם 18
 תל-אביב - טל. 286444

שולה

השתלת ציפורניים מלאכותיות כשיטה אמריקאית — בידיים וגם ברגליים וכן השתלת ריסים. גם ציפורן טבעית סדוקה או שבורה מתוקנת אצלנו, ונהיית — כחדשה!

תל-אביב, המלך גזר' 72
 טל. 282969, 284919, 295318

ד"ר יונה

דוקטורט בלימודי שפה
 30 שנות ניסיון
"דיאנה"
 רמכון הישראלי לספרות
 וקוסמטיקה
 דיזינגוף 190 ת"א 226066 229388

מודעות בטלפון

לכל העתונים
כרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראל אדברט

ויזה

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידואל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף

03-227117/8

ארבעה לילות... ולילה חינום

<p>מלון דיפלומט ירושלים ***** טל. 777777 (02)</p> <p>מלון אריאל ירושלים ***** טל. 719222 (02)</p> <p>מלון דיפלומט תל-אביב ***** טל. 294422 (03)</p> <p>מלון מרינה תל-אביב ***** טל. 282244 (03)</p> <p>מלון מרינה בת-ים ***** טל. 596111 (03)</p>	<p>רשת מלונות שוף</p> <p>רשת המלונות המובילה בישראל</p>
---	---

הצוות הקבועות ולפגישות אישיות עם פרס. מתרכז בעבודתו כלישכה. יועץ נוסף היושב מחוץ למישרד הוא **עמירם ניר**, יועץ ראש-הממשלה שלה לענייני טרור. ניר, לשעבר איש צבא-הקבע, שהיה במשך תקופה ארוכה הנהלת הצבאי של הטלוויזיה, עזב את מיקצועו התיקשורתי ערב הבחירות של 1981. הוא הצטרף אז למפלגת-העבודה ועבר בצמוד לפרס. אחרי הבחירות, כשהתברר שהמערך לא זכה בשילטון, התרחק ניר מהפר לייטיקה לטובת האקדמיה. הוא עבד במשך תקופה מסוימת במכון למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת תל-אביב. באותו זמן התחתן ניר (35) עם ג'ודי מוזס. בתו של נוח מוזס, מבכיל ידיעות אחרונות.

וזמן קצר לפני הבחירות האחרונות מונה כחבר הוועדה-המנהל של רשות-השדרה. סמוך למינוי זה, ומייד עם היוודע דבר הקדמת הבחירות, שב ניר לפעילות במטה-הבחירות של מפלגת העבודה. חזרתו לא שימחה, כלשון המעטה, את נר-הפרס האחרים, והם הירבו להתרגז בגללו. הם טענו אז כי ייחוסו המישפחתי (נגלל גישואיו) הוא הסיבה לכך שפרס הסכים לקבלו, וכי נוח מוזס כפה את ניר על ראש-המפלגה. עוזרי-פרס האחרים לא עברו איתו בהרמוניה, אך ניר, היודע כאיש שאינו מוותר בקלות, המשיך בתפקידו.

אחרי הבחירות, עם חלוקת התפקידים, הבהיר ניר כי הוא מעוניין כי תפקידו כיועץ. במשך שבועות ארוכים דובר על מינויו כיועץ לענייני טרור, אך המינוי הרישמי בושש לבוא. ניר הירבה להופיע ולהישחף באמצעי-התיקשורת, ואמרו כי אנשי קהילת-המודיעין התנגדו למינויו כעיקר בגלל סיבה זו. אך לבסוף זכה בתפקיד, ומאו הוריד פרופיל כאופן טוטאלי. אין הוא מתראיין, אינו מגיב על אירועים, אינו נפגש עם עיתונאים.

מישרדו נמצא בקריה בתל-אביב. ניר מגיע לירושלים לעיתים רחוקות, ואז הוא נפגש ביחידות עם ראש-הממשלה. אין הוא מעורב עם היועצים האחרים. גם לניר יש שאיפות פוליטיות, והוא נמצא במקום ה-87 בשימת המערך לכנסת.

היועצים החיצוניים

לכל היועצים האלה — עשרה במיספר (ביילין, סביר, נוביק, נויבר, בורג, נבו, ישי, ניר, אפלכאום ופלג) יש לישיבות ומוכרות. חוץ מפלג בורג מחזיקים כולם במכוניות ממשלתיות. לביילין יש גם נגה. אפלכאום משתמש בדרך כלל ברכב הלישכה, וגם לרכב זה יש נגה. פלג ובורג החזירו את מכוניות-השרד שלהם אחרי סערה תיקשורתית, שבאה בעיקבות הקיצוצים והתוכנית הכל-

יועצים טמיר וסביר ליד פרס בעת הפגישה עם האמפיור יוחננס-אולוס ה-2 כולם אשכנזים, כולם אקדמאים, כולם צעירים וכולם גברים

כלית החדשה. כל אלה גם מקבלים משכורות, והם פקידים-משלה.

חוץ מהם מחזיק פרס עוד בכמה יועצים "חיצוניים", שאינם בעלי מישרד רות רישמיות ואינם מקבלי משכורות. **מושה תאומים** (40), מבכילי מישרד-הפירטום גיתם, מקורב לפרס עוד מתקופת רפ"י. הוא משמש יועץ לענייני תרמית. תאומים מופיע לפחות פעם בשבוע בלישכה, לעיתים גם בביתו של פרס. הוא עורך עבודת סקרייט-דמית, בעיקר אחרי הופעות של פרס בטלוויזיה — למשל אחרי מישרד מוקד איתו. הוא גם היה יועץ של פרס בתקופת מערכת-הבחירות. תאומים אינו מקבל שכר עבור שירותיו המיקצועיים.

פרס מתייעץ לעיתים קרובות גם עם שני אנשים נוספים — **אל שוזימר** (65), אזרח אמריקאי לשעבר, שסייע לישראל בפעולות רכש בימי מלחמת-העצמאות ואז גם התיידי עם פרס. שוזימר יסד את התעשייה האווירית ועמד בראשה במשך שנים רבות. הוא פרש מתפקידו זה מייד אחרי המהפך של 1977. הוא יועץ ראש-הממשלה לענייני מרע וטכנו-לוגיה, ומקבל עבור ייעוץ זה שכר סימלי של שקל אחד לשנה.

השני הוא **אשר** (ארתור היפה) **בדנתן** (65), שהוא יריד אישי ותיק של פרס עוד מהתקופה שבה היו שניהם מנערי כדגוריון ומתקופת רפ"י. בדנתן היה שגריר ישראל בצרפת ובגרמניה. הוא משמש יועץ לתיקידים מיוחדים, וגם הוא מקבל שכר של שקל אחד בשנה. מבין כל האנשים האלה, יש שיבעה שמקיימים ביניהם פגישות קבועות — ביילין, נוביק, נויבר, פלג, סביר, אסקרוב ובורג.

מיוחד. כולם אשכנזים, כולם אקדמאים, כולם צעירים וכולם גברים. כולם אשכנזים, כולם אקדמאים, כולם צעירים וכולם גברים.

גילם של היועצים מהווה מקור לקינאה בקרב פוליטיקאים ותיקים רבים, ואלה מרכיבים להפיק את הדיעה שאין הם רציניים. בגלל גילם. אין ספק שגילם מכבא מגמה חיובית בפוליטיקה הישראלית המוקינה. בארצות אחרות במערב יש פתיחות הרבה יותר גדולה לאנשים צעירים. ראש ממשלת צרפת, לדוגמה, הוא "רק" בן 38. גילם הצעיר הוא תכונה חיובית של היועצים. הם מלאי-מרץ ושופעי רעיונות.

מקורבים למישרד ראש-הממשלה טוענים שהמינויים היו מיקריים לגמרי. שלא היתה בהם מחשבה, המקובלת בארצות אחרות בעולם, לקחת לתפקיד יועץ מינוי את האנשים הטובים ביותר במיקצוע, ולא להתבסס על התחשבות מפלגתית.

מישהו סיפר כי מייד אחרי חתימת הסכם ממשלת-האחדות-הלאומית היו צריכים בכירי מפלגת-העבודה לעלות לירושלים. מי שהצטרף לאותה נסיעה, זכה אחר-כך בתפקיד בכיר. הדבר בוטל במיוחד בהצהרותיו המדיניות של פרס בנושאים שונים. כל היועצים הצעירים יודעים כיונים, חלקם אפילו על גבול השמאלניות, אך הדבר אינו מתבטא בדבריו ובדבריו של פרס. אולי להיפך — הצהרותיו האחרונות מתאימות לקו הקיצוני ביותר של מפלגת-העבודה, ולא היו נראות מורא אילו נאמרו מפי איש-הרות בכיר. לכן טוענים רבים כי השפעתם של היועצים ציט מועטה, ושואפת לאפס. פרס מחד זיק אותם לצידו, כך אומרים, כדי שיהיה לו קהל. את כל ההחלטות הוא מקבל בעצמו, בלא להתחשב בדעתם של האחרים.

מינויים מיקריים לגמרי

ל היועצים מכנים אותו שימי עון (שנשמע כמו "שימוץ") בפורר מים סגורים. כשהם משוחחים ביניהם הם מכנים אותו גם רה"ם (מתחרו עם "שוהם").

באופן מפתיע יש דימיון חיצוני רב בין כמה מן היועצים: סביר, ביילין, פלג ונוביק. חוץ מן הדימיון החיצוני יש קווים משותפים לכל היועצים: הם כולם גברים. בכל הצוות הגדול המקיף את ראש-הממשלה (גדול יותר מצוות היועצים של מנחם בגין) אין אף אשה אחת, חוץ מעליזה אשר, שהיא עוזרת אישית ואינה שותפה להחלטות ול"ישיבות, וחוז מניצה **שסירא** **ליבאי**, עוזרת ראש-הממשלה לענייני-נשים, העושה את עבודתה כמעט במחירת, ואינה מקורבת לפרס באופן

היועצים, שרובם קשורים בצורה זו או אחרת בתיקשורת, עוסקים בצד המיקצועי של הופעותיו. תפקידם הוא לקיים קשר טוב עם העיתונאים הישראליים והזרים (הבכירים שביניהם) ולייצג אותו באור חיובי בארץ ובעולם. על לוח-הפגישות של פרס ממונה בועז אפלכאום, לעיתים בהתייעצות עם אורי סביר, כשהדבר נוגע לתיקשורת. כמעט שליש מזמנו של ראש-הממשלה מוקדש לפגישות עם עיתונאים. עיתונאי מדיני בכיר סיפר כי בי תקופת שילטונו של בגין לא הודמן לו מעולם לשוחח עם ראש-הממשלה שיהיה אישית, שיחתי-רקע שאינה לציט, טוט, ולעומת זאת עם פרס נפגש כבר עשרות פעמים ביחידות, גם בלישכתו וגם בביתו בירושלים. יועציו הקרובים של פרס מספרים שפרס משתקף בצורה חיובית ביותר בתיקשורת העז למית, וזה, אולי, אחד הדברים החד-שוכים ביותר.

המטרה העליונה: התדמית

בגלל אופיו של ראש-הממשלה, ובניגוד לקורמיו מתנועת-ההרות, יש כמישרד פעילות עד השעות הליאחרונות של הערב. אולי זו הסיבה לכך שהיועצים אינם מקיימים קשרים חברתיים ביניהם. מחוץ לשעות-העז לירושלים, ועושים יוסיים את דרכם אל המישרד ובחזרה.

בינם לבין עצמם הם מבדילים בין מי שהיו חלק מן המפלגה גם בתקופת האופוזיציה, לתקופת המידבר, כפי שהם מכנים אותה, ובין מי שהצטרפו מאוחר יותר — בעיקר אורי סביר, קשה למצוא, כבדיקה ראשונית, סיכוסים מעל או מתחת לפני השטח בין היועצים והמקורבים השונים. לכולם חשונה תדמיתו ועבודתו של פרס, והם עושים יד אחת למען המטרה המשותפת. את הסיכוסים האישיים ביניהם דחקו, בינתיים, לשוליים. אלה יצוצו, בוודאי, כשתגיע עת הרוטציה, בעוד שנה, וכולם יצטרכו לעזוב את השמנת לרעת החיים האפורים.

לא ברור עדיין מה יעשה כל אחד מהם כיום שבו ייכנס — אם ייכנס — יצחק שמיר ללישכת ראש-הממשלה. מישהו אמר כי יצטרכו לבנות אגף ענק במישרד-החוז, כדי לאכלס בו את כל יוצאי מישרד ראש-הממשלה, החל מן השר עזר וייצמן ועד אחרון עוזרי-היועצים. סביר יחזור בוודאי למישרד-החוז. הוא מצהיר שוב ושוב שהוא רק מושאל לתפקיד. אפלכאום וביילין יילכו עם פרס למישרד-החוז. פלג ישוב לעסקים הפרטיים, בורג יחזור למכון ואן-ליר, נוביק לאוניברסיטה. יתכן שגם ניר ישוב למכון למחקרים אסטרטגיים. נבו יישאר, קרוב לור דאי, במקומו, וכל השאר יצטרכו למצוא פרנסה אחרת.

אני אוהבת שהם נוגעים בי...